

Põhiseadusliku Assamblee 29. novembri istungist menetlusse jäänud
ja ajavahemikul 29. november kuni 4. detsember
redaktsioonitoimkonnale laekunud

e t t e p a n e k u d

P r e a m b u l a

Sõnastada preambula järgmiselt:
"Eesti rahvas
kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kind-
lustada ja arendada riiki,
mis on loodud rahvusliku enesemääramise kus-
tumatul õigusel ja välja kuulutatud 24.veeb-
ruaril 1918. aastal,
mis on tuginenud 1920., 1933. ja 1937. aastal
rahva poolt heaks kiidetud põhiseadusele,
okupeeritud ja koloniseeritud 1940. ja järgne-
vail aastail ja taastunnustatud rahvusvaheli-
selt 1991. aastal,
mis on rajatud õiglusele, seadusele ja vabadu-
sele,
mis on kaitseks sisemisele ja välisele rahule
ning pandiks praegustele ja tulevastele põlve-
delenende ühiskondlikus edus ja üldises kasus,
mis jääb demokraatlikuks ja rahumeelseks riik-
giks,
võttis 1992.a. rahvahääletusel vastu
järgmise põhiseaduse:"

I toim-
kond

Apellatsioon

lisada preambulasse tekst "Võtta vastu 1938.a. S.Endre
Põhiseadusele tuginev (või sellest lähtuv)
uus Põhiseadus".

Lisada tekst "Võttis vastu....1992.a. rahva- V. Rumessen
hääletuse teel vastu uue Põhiseaduse, mis
lähtub 1938.a. Põhiseadusest".

Toimkond ei arvesta

Ü l d s ä t t e d

& 4 sõnastada:

L. Vahtre

"Võõrriigi okupatsiooni ja anneksiooni
tõttu Eestist lahkunud Eesti kodanikel ja
nende järglastel on õigus säilitada Eesti
kodakondsus".

Osaliselt arvestatud

& 4 2. lõik sõnastada:

S. Sovetnikov

"Võõrriigi okupatsiooni, anneksiooni
ja teiste põhjuste tõttu Eestist lahku-
nud Eesti kodanikud ja nende järglased

võivad säilitada Eesti kodakondsuse".

Osaliselt arvestatud

& 5 A sõnastada järgmiselt:
 "Eesti Vabariigi piires olev maa, teised
 loodusvarad ja ressursid on Eesti rahvus-
 lik rikkus.
 Nende kaitse, kasutamise ja võõrranda-
 mise kord sätestatakse seadusega".

I. Raig

Arvestatud ((redigeeritud))

& 16 lõik 1 sõnastada:
 "Igaühel on õigus eluasemele. Kodu on
 puutumatu."

E. Tarto

Toimkond ei arvesta

& 21
 Kui Endre-Rumesseni apellatsioon läbi ei
 lähe, siis sõnastada esimene lause järg-
 miselt:
 "Kõigil on õigus koonduda erakondadesse ja
 mittetulunduslikesse ühingutesse ning lii-
 tusesse".

L. Vahtre

Arvestatud

& 25 mõte peaks olema:
 "Kellelgi pole õigust asuda meelevaldselt
 korraldama teise inimese isiklikku või
 perekonnaelu. Niisugune tegevus on seadu-
 sega keelatud".

L. Vahtre

Toimkond ei arvesta

& 26 lõik 1 teine ja kolmas lause asen-
 dada lausega: "Riik tagab võimaluse omanda-
 da haridus kohustuslikus ulatuses tasuta".

II toimkond

Osaliselt arvestatud

& 26 jätta välja viimane lõik.

K. Kama

Apellatsioon

& 28 teine lause välja jätta.

J. Adams

Arvestatud

3

& 33 esimene lause välja jätta.

K. Kama

Apellatsioon

& 37 jätta välja sõnad "asutused ja ettevõtted".

K. Kama

ekspertiisis

& 37 teise lause lõpp sõnastada:
"...hüvitada elu-ja looduskeskkonnale sea-
duse rikkumisega tekitatud kahju."

II toimkond

Osaliselt arvestatud

& 37 või üldsättesse mõte:
"Maa ja loodusvarad on riigi vara. Loodus-
varade kasutusele võtmine toimub riigi vas-
tutusel, elukeskkonda kahjustamata".

O. Kool

Osaliselt arvestatud

& 37 sõnastada järgmiselt:
"Igaühel on õigus tervise kaitsele ning
tervislikule elu-ja töökeskkonnale.
Kõigil, kes asuvad Eesti Vabariigis, on
kohustus hoida oma ja teiste inimeste elu-
ja töökeskkonda.
Igal isikul, asutusel, ettevõttel, organi-
satsioonil ja riigil on kohustus hüvitada
kahju kannatanud isikutele, asutustele või
organisatsioonidele kahjud seoses nende
elu- ja töökeskkonnale tekitatud kahjus-
tustega või kohustusega töötada ja elada
tervist kahjustavas keskkonnas".

Ü. Vooglaid

Osaliselt arvestatud (vt. & 5 ja 37 koosmõju)

& 46 sõnastada:
"...on kindlustatud õigus pöörduda kohtu
poole."

L. Vahtre

Osaliselt arvestatud

& 50 lisada:
"Hääletamisest ei võta osa kodanikud, kes
on kaitseväes tegevteenistuses."

K. Kama

Apellatsioon

& 54 lühendada ja loobuda loendi täiuslikkuse ideaalist, jätta loendisse vaid need asjad, mis ei ole teiste põhiseaduse paragrahvides selgelt välja öeldud. Tekst saab lühem ja elegantsem.

J. Adams

Apellatsioon

& 56 lõik 1 lisada "sünnijärgne kodanik"

I. Hallaste

Arvestatud alternatiivina

& 56 lõik 1 sõnastada:
"Riigivanemaks võib kandideerida iga Eesti kodanik, kes on Eestis elanud vähemalt 10 aastat".

L. Vahtre

Apellatsioon

& 56 jätta hoopis ära riigivanema kandidaadi paiksustsensus või vähendada seda otsustavalt.

J. Adams

Apellatsioon

& 56 lõik 2 sõnastada:
"Kandidaatide ülesseadmise õigus on kümnel tuhandel hääleõiguslikul kodanikul."

A. Kaalep

Apellatsioon

& 57 sõnastada:
"Riigivanema valivad Eesti Vabariigi kodanikud üldisel, ühetaolisel, otsesel ja salajasel hääletusel."

A. Kaalep

Apellatsioon

& 57 sõnastada:
"Riigivanema valib Riigikogu.
Riigivanema valimise korra sätestab seadus."

K. Kama

Apellatsioon

& 66 sõnastada
"Riigikogusse võib kandideerida iga vähemalt kaheksateistaastane hääleõiguslik Eesti kodanik".

J. Adams

Arvestatud (redigeeritud)

& 68 Viia & 68 & 63 teiseks lõiguks teksti J. Adams
täiendades "Riigikogu võtab vastu seadusi ja
otsuseid ning lahendab kõiki Eesti riigielu
küsimusi..."

& 69 sellele järgnevalt ära jätta, sest
siin loetletud ainult üksikuid seaduste ja ot-
suste eriliike, mis niikuinii saavad olema
eraldi paragrahvides ära toodud. & 69 loetelu
ei ole sugugi ülevaatlik.

Toimkond ei toeta
Apellatsioon

& 74 Valida Soome eeskujul juhatajad J. Adams
iga korralise istungjärgu algul uuesti. Või
on praegu Ülemnõukogus istungjärgu mõiste
muutunud väga lühikeseks? Muijal maailmas neid
tavaliselt aastas kaks. Sel juhul ettepanek nii,
nagu Saksa Bundesrat: üheks aastaks.

Apellatsioon

& 99 sõnastada: A. Kaalep
"Riigikogu poolt vastu võetud seadused
kirjutab alla riigivanem.
Riigivanem kirjutab Riigikogu poolt vastu
võetud seadusele alla neljateistkümne päe-
va jooksul pärast seaduse vastuvõtmist
Riigikogus või saadab seaduse sama täht-
aja jooksul motiveeritult Riigikogusse
tagasi.
Kui Riigikogu jätab koosseisu enamusega
riigivanema tagasi saadetud seaduse
muutmata, kirjutab riigivanem seadusele
alla."

Apellatsioon

& 102 asendada sõnad "mobilisatsioo- E. Tarto
ni ja demobilisatsiooni" sõnaga "riigi-
kaitse".

Arvestatud

& 123 lõik 2 lisada viimasele lausele E. Tarto
"...ootamata ära Riigikogu otsust".
"Riigikogu korralised valimised toimuvad
mitte hiljem kui kolmkümmend päeva pärast
Riigikogu volituste tähtaja lõppemist."

Arvestatud

& 124 p.4 sõnastada järgmiselt: Ü. Sepp

"4) nende ettevõtete majanduslikku tegevust, kus riigil on üle poole osa (aktsia) kapitalist või kelle laene või lepinguliste kohustuste täitmist garanteerib riik."

Osaliselt arvestatud

& 125 p. 1 VI toimkond
 "1) riigiettevõtete, -asutuste ja riiklike organisatsioonide majandustegevust;"
ekspertiisis

& 125 p. 4 H. Runnel
 kas poleks võimalik otsida terminit sealt: "kus riigil on üle poole põhikapitalist" või "kus riigil on üle poole aktsiatest või põhikapitalist".

Arvestatud

XI peatükk täiendada paragrahviga 1 VI toimkond
 järgmises sõnastuses:
 "Riigikontroll on oma tegevuses iseseisev majanduskontrolli teostav riigiorgan".

Arvestatud

& 128 esimene lause sõnastada järgmiselt: VI toimkond
 "Riigikontrolöril on õigus tema ülesannetesse kuuluvates küsimustes sõnaõigusega osa võtta valitsuse istungitest."

Arvestatud

& 128 teine lause välja jätta. VI toimkond

Arvestatud

XIII peatüki arendamiseks VI toimkond

& 140 sõnastada järgmiselt:
 "Riigikohtu esimehe nimetab eluaegseks ametisse Riigikogu Riigivanema ettepanekul. Riigikohtu esimehe ametivolitused võivad kesta 7 aastat üle üldise pensioniea. Kohtunikud nimetab eluaegseks ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Kohtunike ametivolitused võivad kesta 5 aastat üle üldise pensioniea. Kohtunike õigusliku seisundi sätestab seadus."

Osaliselt arvestatud

& ...

"Riigikogu võib Riigikohtu üldkogu ettepanekul kohtuniku ametist tagandada vaid süüdimõistva kohtuotsuse jõustumise, samuti raske ametialase

või muu õigusemõistmise autoriteeti kahjustava üleastumise korral."

& ...

"Riigikogu vabastab Riigikohtu esimehe ettepanekul kohtuniku ametist tema omal soovil, samuti tema ea või tervisliku seisundi tõttu, mis takistab kohtunikuna töötamist.

Kohtute reorganiseerimise või kohtunike arvu vähenemise juhtudel võib kohtunikke ilma nende nõusolekuta üle viia kohtunikuametisse teise paikkonda, vabade kohtade puudumisel aga kohtuniku ametist vabastada, säilitades talle viimasele ametipalgale vastav tasu üheks aastaks."

Osaliselt arvestatud

& 141 sõnastada:

VI toimkond

"Kohtute juures on õiguskantsleri poolt ametisse nimetatud prokurörid, kes esindavad kriminaalasjas riiklikku süüdistust ja teostavad järelevalvet kohtueelse uurimise ning kohtuotsuse täitmise üle"

Arvestatud

& 149 sõnastada järgmiselt:

VII toimkond

"Kohalike omavalitsuste korralduse ja järelevalve nende tegevuse üle sätestab seadus."

Arvestatud

J. Adamsi põhimõttelised apellatsioonid:

& 85 Paragrahv on läinud nüüd täiesti segaseks, algul oli juttu peaministri kandidaadist, nüüd valitsusest. Teen ettepaneku tulla tagasi peaministri heakskiitmise juurde ja lisada valitsuse koosseisu heakskiitmine hiljem, järgmises paragrahvis. Mõte on selles: valitsuse konkreetse koosseisu lõplik otsustamine võib jääda venima. Kui see ei ole toimkonnale vastuvõetav, siis palun käsitleda seda apellatsioonina Assambleele.

"Pärast peaministri või valitsuse lahkumisavaldust nimetab riigivanem, kuulanud ära riigikogu rühmade esindajate arvamused, peaministri kandidaadi, kuid mitte hiljem kui neljateistkümne päeva jooksul.

Kui riigikogu kiidab oma poolthäälte enamusega peaministri kandidaadi heaks, teeb riigivanem talle ülesandeks valitsuse moodustamise.

Kui peaministri kandidaat ei saa riigikogu poolthäälte enamust, nimetab riigivanem seitsme päeva jooksul uue peaministri kandidaadi.

Kui riigikogu ka seda peaministri kandidaati

ei kiida heaks, on riigivanemal õigus kas nime-
tada seitsme päeva jooksul uus peaministri kan-
didaat või määrata selle tähtaja möödudes rii-
gikogu uue koosseisu valimised.

Riigivanemal ei ole õigust määrata riigikogu uue
koosseisu valimisi kui riigikogu käesoleva paragrahvi
lõige 4 tähtaja jooksul oma valikul valib poolt-
häälte enamusega peaministri kandidaadi. Sellisele
kandidaadile teeb riigivanem ülesandeks valitsuse
moodustamise.

Riigivanemal ei ole õigust määrata riigikogu uue
koosseisu valimisi üheksakümne päeva jooksul alates
riigikogu volituste algusest."

Toimkond ei toeta.

Apellatsioon

I põhimõtteline ettepanek:

kõik kõrgemad riigiametnikud ja kohtunikud kinnitab
ametisse ja vabastab ametist oma otsuse või käskkir-
jaga ainult riigivanem. Ometi ta ei saa seda teha
päris omal äranägemisel, enamasti on tal selleks
vaja riigikogu või kellegi teise soovitus või
heakskiitu. Riigikogul on õigus ainult iseenda ameti-
kandjaid ametisse kinnitada.

II Seoses eelneva apellatsiooniga teen ette-
paneku täiendada peatükki paragrahvi, mis oleks
analoogiline riigivanema suspensiivse vetoga sea-
dusandluses.

"Riigivanemal on õigus hiljemalt 7 päeva jook-
sul motiveeritult keelduda talle ettepandud isiku
ametisse kinnitamisest või ametist vabastamisest,
teatades sellest riigikogule.

Kui riigikogu neljateistkümne päeva jooksul selli-
se teate saamisest või, kui riigikogu on puhkusel,
oma järgmise korralise istungjärgu algusest võtab
oma koosseisu enamusega vastu otsuse, milles ta ei
toeta riigivanema keeldumist, ei ole riigivanemal
õigust selle isiku ametisse kinnitamisest või ame-
tist vabastamisest keelduda."